

fragment

Uit de inleiding **HET VERSCHIJNSEL Liturgie**

Nog altijd gaan in Nederland elke zondagmorgen vele honderduizenden ter kerke. Katholieken gaan naar de mis, protestanten naar de (kerk)dienst. In de kerk wordt liturgie gevierd, weten veel kerkgangers, al weten ze vaak niet wat dat precies betekent. Liturgie is voor hen eenvoudig een ander, vreemd woord voor wat er zich gedurende de kerkdienst afspeelt. Hoewel de katholieke mis een voorgeschreven, vaststaand geheel is, kan daar, door de keuze van de liederen, de vorm en inhoud van de prediking, de voorbeden en door het gebruik van andere 'vrije ruimte' binnen het vaste patroon, toch een 'eigen', aan de situatie van de parochie beantwoordende liturgie van worden gemaakt. Daarvoor bestaan in veel parochies 'liturgiegroepen', mits die door de verantwoordelijke geestelijke worden gedoogd of zelfs gestimuleerd. Ook de protestantse eredienst kent een min of meer vast patroon, maar daar is het toch meestal de dienstdoende dominee die zorgt voor de invulling van de zondagse liturgie. Hier en daar krijgen de reformatorische kerkgangers bij binnenkomst een 'liturgie' aangereikt, waarmee dan het boekje of blaadje wordt bedoeld, waarin de (volg)orde van dienst is uitgewerkt.

Toch is de liturgie, dat ene uur op zondagmorgen (of zaterdagavond), vaak de enige tijd die de doorsnee christen aan kerk en geloof besteedt, terwijl zij volgens talloze kerkelijke uitspraken en handboeken de bron en het hoogtepunt van heel het kerkelijk leven zou moeten zijn. Met enig cynisme zou men kunnen concluderen dat, waar dat kerkelijk leven zich tot dat ene uur beperkt, de bron is gereduceerd tot een druppelend kraantje en het hoogtepunt ingezakt tot een zondagse hobbel. En zo deelt de liturgie in de malaise van kerk en geloof waar sociologische onderzoeken met de regelmaat van de klok van getuigen. Liturgie is voor velen mét de kerken maatschappelijk irrelevant geworden. Dus is vervolgens de vraag of liturgie in deze tijd nog wel relevant *kan* zijn en hoe. En daarmee zijn we terug bij de vraag wat liturgie eigenlijk is. Het antwoord is veelstemmig, de literatuur overvloedig.

Dit boek is een poging tot positiebepaling vanuit de persoonlijke ervaringen met liturgie die de auteur voor en na zijn theologiestudie heeft opgedaan. Behalve door de traditionele, rooms-katholieke liturgie van zijn jeugd zijn die ervaringen vooral getekend door zijn betrokkenheid - sinds 1980 ook beroepsmatig - bij een van de plekken waar al meer dan veertig jaar onofficiële liturgie-vernieuwing plaatsvindt, de Amsterdamse Studentenekklesia.

Top op vandaag is zij echter een bron van nieuwe liturgische vormen, teksten en liederen die hun weg vinden naar vele parochies en gemeenten, ook buiten Nederland, met name in Duitsland. De Studentenekklesia wordt sinds lang bezocht door een publiek van zeer verschillende kerkelijke herkomst, maar ook steeds meer door mensen zonder kerkelijke of zelfs christelijke achtergrond. Zij is voorbij aan het onderscheid tussen rooms-katholiek en protestant, al is zij zeer katholiek in de handhaving van de wekelijkse eucharistie en wat muzikale smaak betreft, en zeer protestant in de zorgvuldige aandacht voor het woord en de centrale plaats die de prediking inneemt.

Dit boek is niet geconcipeerd als een beschrijving en verantwoording van de liturgische praktijk van de Amsterdamse Studentenekklesia, maar de teksten en de liturgische concepties van Oosterhuis spelen onvermijdelijk een rol bij de behandeling van de verschillende onderwerpen. Het is een van de redenen waarom een hoofdstuk over liturgische muziek - 'muziek die meer is dan louter versiering' - is ingevoegd.

Bovendien zijn liederen en gebeden van Huub Oosterhuis onder dankzegging gebruikt als motto's en tekstillustraties bij de verschillende hoofdstukken.